

॥ १० ॥ यथावत्तः यादृशाचारः ॥ ११ ॥ अनुगुप्तं अनुरक्षितारं हितोपदेशेनेति शेषः कर्त्तरिक्तः ब्रवीहीत्यवोचदितिसंबधः ॥ १२ ॥ रुचांभीति अन्यत्साम्योऽन्यत्वैरं ॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ परैति परामृशति पुष्करस्य कमलस्य ॥ १६ ॥ श्रद्धादृष्टायामिति धीः ॥ १७ ॥ धार्यतां न विस्मर्त्तव्यं ॥ १८ ॥ उपासते उपास्ते प्रतीक्षते तृणैः स्तोकं अग्निमिव आत्मानं सहायसंपत्त्या संवर्धयन् एक एव शत्रूणां का

वैशंपायन उवाच

तत उत्थाय विदुरं पाण्डवेयाः प्रत्यगृह्णन् पते सर्व एव ॥ तैः सल्लतः स च तानाजमीढो यथोचितं पाण्डुपुत्रान्समेयात् ॥ १० ॥ समाश्वस्तं विदुरं तेन र्षभास्ततो वृच्छन्नागमनाय हेतुं ॥ सचापितेभ्यो विस्तरतः शशंसयथावत्तो धृतराष्ट्रं विकेयः ॥ ११ ॥ विदुर उवाच अवोचन्मां धृतराष्ट्रं नुगुप्तमजातशत्रोपरि गृह्याभिपूज्य ॥ एवं गते समतामभ्युपेत्य पथ्यं तेषां मम चैव ब्रवीहि ॥ १२ ॥ मयाप्युक्तं यत्क्षमं कौरवाणां हितं पथ्यं धृतराष्ट्रस्य चैव ॥ तद्वै तस्मै न रुचामभ्युपैतिततश्चाहं क्षममन्यन्न मन्ये ॥ १३ ॥ परं श्रेयः पाण्डवेयामयोक्तं न मे तच्च श्रुतवानां विकेयः ॥ यथातुरस्येव हि पथ्यमन्नं नरो च तेस्मास्य तदुच्यमानं ॥ १४ ॥ नश्च यसेनीयतेऽजातशत्रोस्त्रीश्रोत्रियस्येव गृहे प्रदुष्टा ॥ ध्रुवं नरो चेद्भरतर्षभस्य पतिः कुमार्या इव षष्ठिवर्षः ॥ १५ ॥ ध्रुवं विना शो नृपकौरवाणां न वै श्रेयो धृतराष्ट्रः परैति ॥ यथा च पर्णे पुष्करस्यावसिक्तं जलं न तिष्ठेत्पथ्यमुक्तं तथास्मिन् ॥ १६ ॥ ततः क्रुद्धो धृतराष्ट्रो ब्रवीन्मां यस्मिन् श्रद्धाभारत तत्र याहि ॥ नाहं भूयः कामयेत्वां सहायं महीमिमां पालयितुं पुरं वा ॥ १७ ॥ सोहं त्यक्तो धृतराष्ट्रेण राज्ञा प्रशासितुं त्वामुपयातो न रेन्द्र ॥ तद्वै सर्वं यन्मयोक्तं सभायां तद्द्वार्यतां यत्प्रवक्ष्यामि भूयः ॥ १८ ॥ क्लेशैस्तीव्रैर्युज्यमानः सपत्नैः क्षमां कुर्वन्कालमुपासतेयः ॥ संवर्धयन् स्तोकमिवाग्निमालवान् सर्वैर्भुंक्ते पृथिवीमेक एव ॥ १९ ॥ यस्याविभक्तं वसुराजन्सहायैस्तस्य दुःखेऽप्यंशभाजः सहायाः ॥ सहायानामपसंग्रहणेभ्युपायः सहायामौ पृथिवी प्राप्तिमाहुः ॥ २० ॥ सत्यं श्रेष्ठं पाण्डवविप्रलापं तुल्यं चान्नं सहभाज्यं सहायैः ॥ आत्मा चैवामग्रतो नस्मपूज्य एवं वृत्तिर्वद्वै तेभू मिपालः ॥ २१ ॥ युधिष्ठिर उवाच एवं करिष्यामि यथा ब्रवीषि परां बुद्धिमुपगम्या प्रमत्तः ॥ यच्चाप्यन्यद्देशकालोपपन्नं तद्वै वाच्यं तत्करिष्यामि कृत्स्नं ॥ २२ ॥ इ० म० भा० आरण्यके प० अरण्यप० विदुरनिर्वासं पंचमोऽध्यायः ॥ ५ ॥ वैशंपायन उवाच गते तु विदुरे राजन्नाश्रमं पाण्डवान् प्रति ॥ धृतराष्ट्रो महाप्राज्ञः पर्यतप्यत भारत ॥ १ ॥

॥ २० ॥ विप्रलापं विगतः प्रलापोऽनर्थकं वचोयस्मान्न तथा पूज्यः स्तव्यः वनवासी ते बहुना धेनेन बहूस्तहाया व्याप्य त्वमेव शत्रून् छेदं कृत्वा राज्यं प्राप्य सीत्यर्थः ॥ २१ ॥ २२ ॥ इत्यारण्यके प० नै० भा० पंचमोऽध्यायः ॥ ५ ॥ ॥ ७३ ॥ गते इति महाप्राज्ञः विदुरोपदेशे स्थितानां जयोऽभिविष्यतीति जानन् ॥ १ ॥

तर्त्येनोच्छेदात् ॥ १९ ॥

सहायार्जोपायमाह यस्येति अविभक्तं साधारणं वसुवित्तं ॥